

CONEIXEMENT DEL MEDI PROPER

En defensa de la República

COM FOU?

Búnquers i blocaus

Les platges maresmenques, una franja de gran **importància estratègica** per a la **defensa antiaèria i la de possibles desembarcaments** des de les illes Balears, encara conserven, en forma d'estructures de formigó, restes de la **Guerra Civil Espanyola**.

Resseguint la costa, es poden trobar, amagades sota la sorra o ben a la vista, restes d'aquells **búnquers** que permetien vigilar el territori per reaccionar en cas de bombardeig. Es tracta de petites construccions fetes durant la guerra civil (1936/39).

Aquestes construccions tenen diverses tipologies i mides (des de construccions tipus **búnquer o fortí fins a blocaus o casamates**) , consten en general, d'una o dues habitacions de dos a tres metres quadrats, circulars o quadrades, i **fetes de formigó o mamposteria** amb **petites obertures que s'usaven per a les tasques de vigilància**.

Es situaven en llocs estratègics: al final de les rieres, en **turons elevats** vora la **platja**, al costat de les **vies del tren** ... de manera que permetessin la retirada en cas de ser atacats.

La majoria d'aquests búnquers **es van construir, a partir de l'agost de 1937**, després que, en una reunió de tots els alcaldes maresmenecs

celebrada a l'Ajuntament de Mataró, s'acordés la **protecció de la costa amb defenses antiaèries per vigilar el territori** dels avions nacionals que s'enlairaven des de Mallorca i de possibles desembarcaments franquistes. En la seva construcció hi van participar **soldats, voluntaris civils, paletes ...**

De la vigilància des dels búnquers se n'ocupaven, per torns, **milicians, soldats, particulars ...**

Els búnquers, més enllà de les funcions de vigilància, també havien de servir per **protegir la població del Maresme**, però en realitat, en aquest cas, **eren inútils**. Si un vaixell com el Canàries bombardejava, gairebé res es podia fer des de la costa.

DARRERS DIES

“Toda la orilla del mar, desde Barcelona hasta los mismos linderos de Francia, en donde se mezclan las panas mugrientas y descoloridas, de los milicianos con los uniformes impecables de la gendarmería que se agita y grita para hacerse entender, está protegida por ligeras edificaciones de cemento con triples bocas desdentadas, nidos de las ametralladoras que de quinientos en quinientos metros habían de unir, los fuegos para defender la costa contra cualquier intento de desembarco.

Los fortines cubren los techos con ramas de pinos, lonas y algas, por si su proximidad al mar, con el que parecen confundirse, no fuese garantía para pasar inadvertidos a la vigilancia aérea.

Las casamatas están abandonadas. Trozos de redes, colchonetas podridas, hogares portátiles, con los troncos convertidos en cenizas, la masa de lentejas pasadas con su olor agrio y repugnante ofrecen conciencia, del abandono y la pobreza de lo que se llamaba «ejército rojo»; es el único rastro que dejaron, a parte de prendas abandonadas y trozos de periódicos que no tuvieron tiempo de arder en la madrugada en la que se recibió el aviso urgente de desalojar y replegarse.

En una encontramos los trozos blancos del lienzo taponando la boca del hornillo para que no fuesen descubiertos. Los milicianos preparaban sus banderas de paz y rendición, sin ocasión de extenderlas.

Cerca de San Pol de Mar—casitas blancas y azules, palmeras y naranjos—descubrimos algunos de los emplazamientos de la artillería roja, y, próximos a éstos, depósitos de municiones, intactos, que la precipitación cuando retrocedieron les forzó a abandonarlos. La cartuchería cubre el suelo de uno de los túneles que atravesamos. Y a los lados de la cuneta, todavía, con las ropas acartonadas, los cuerpos

encogidos o retorcidos de los rezagados que no pudieron evitar el contacto con nuestras vanguardias”
(Crònica de guerra publicada a La Vanguardia el dijous 9 de febrer de 1939)

DARRERS USOS

Més tard, durant la **segona Guerra Mundial**, aquestes construccions foren reutilitzades per **controlar la hipotètica arribada de tropes aliades** i encara més tard, cap a 1950, els més grans van ser fets servir com a **habitatges per a immigrants** arribats a Catalunya de la resta de l'Estat.

Actualment, molts en estat deplorable, esperen ser recuperats com a símbol de la memòria històrica.

CONEIXEMENT DEL MEDI PROPER

En defensa de la República

PER SABER-NE MÉS:

Visites

Bibliografia

Revistes

Aquest material fotocopiable pretén donar a conèixer aspectes del medi proper de Sant Pol de Mar i pot ésser reproduït per qualsevol mitjà sempre que s'indiqui autoria i procedència. Per a dur-lo a terme hem comptat amb l'ajut econòmic i el suport de la Diputació de Barcelona dins del seu programa Xarxa de Qualitat.

© CEIP SANT PAU
C/Camp Balmanya, s/n
Sant Pol de Mar

Autor : Xavier Roca i Rosell